

KOHTUJURISTI ETTEPANEK

JAN MAZÁK

esitatud 15. septembril 2011¹

I. Sissejuhatus

1. Käesolev eelotsusetaotlus puudutab seda, kuidas tõlgendada Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna riikide (edaspidi „AKV riigid“) rühma ning teiselt poolt Euroopa Ühenduse ja selle liikmesriikide vahelise koostöölepingu (edaspidi „koostööleping“),² millele on alla kirjutatud Cotonous 23. juunil 2000, V lisa protokoll nr 1 artiklit 32, mis käsitleb AKV riikidest pärinevate kaupade päritolutoendite järelkontrolli, ning nõukogu 12. oktoobri 1992. aasta määruse (EMÜ) nr 2913/92, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik (edaspidi „tolliseadustik“),³ artikli 220 lõike 2 punktis b sisalduvaid õiguspärase ootuse reegleid.

1 – Algkeel: inglise.

2 – (EÜT L 317, lk 3; ELT eriväljaanne 11/35, lk 3). Koostööleping kiideti liidu nimel heaks nõukogu 19. detsembri 2002. aasta otsusega 2003/159/EÜ; see jõustus 1. aprillil 2003.

3 – (EÜT L 302, lk 1; ELT eriväljaanne 02/04, lk 307), käesolevas kohtuasjas asjakohase aja suhtes viimati muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2000. aasta määrusega (EÜ) nr 2700/2000, millega muudetakse nõukogu määrust (EMÜ) nr 2913/92, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik (EÜT L 311, lk 17; ELT eriväljaanne 02/10, lk 239).

II. Õiguslik kontekst

2. Koostöölepingus on ette nähtud, et ettevalmistusaja jooksul imporditakse AKV riikidest teatavaid tooteid, sealhulgas tekstiiltooteid ühendusse ilma tollimaksude ja muude samaväärsse toimega maksudeta.⁴

3. Koostöölepingu V lisa protokoll nr 1 hõlmab mõiste „päritolustaatussega tooted“ määratlust ja halduskoostöö meetodeid. Selle protokoll artikkel 2⁵ näeb ette:

„1. V lisa kaubanduskoostöö sätete rakendamiseks käsitletakse järgmisi tooteid AKV riikidest pärinevana:

a) täielikult AKV riikides valmistatud tooted käesoleva protokoll artikli 3 tähenduses;

4 – Vt selle kohta koostöölepingu V lisa artikkel 1.

5 – Mis sisaldub koostöölepingu V lisa protokoll nr 1 II jaotises „Mõiste „päritolustaatussega tooted“ määratlus“.

- b) AKV riikides valmistatud tooted, mis sisaldavad materjale, mis ei ole täielikult sealt saadud, aga kui neid on AKV riikides piisavalt töödeldud käesoleva protokoli artikli 4 tähenduses.

tegutseva volitatud esindaja kirjaliku taotluse alusel.

[...]

[...]"

4. Koostöölepingu V lisa protokoli nr 1 artikkel 14⁶ näeb ette:

3. Liikumissertifikaadi EUR.1 väljaandmist taotlev eksportija peab olema igal ajal valmis liikumissertifikaati EUR.1 väljaandva eksportiva AKV riigi tolli taotlusele esitada kõik vajalikud dokumendid, mis tõendavad asjakohaste toodete päritolustaatuset ja muude käesoleva protokoli nõuete täitmist.

[...]"

„1. AKV päritolustaatuslega toodete suhtes kohaldatakse ühendusse importimisel V lisa, kui esitatakse [...]:

6. Koostöölepingu V lisa protokoli nr 1 artikkel 28 „Päritolutõendite ja tõendavate dokumentide säilitamine” näeb ette:

- a) liikumissertifikaat EUR.1 [...]"

„1. Liikumissertifikaadi EUR.1 väljaandmist taotlev eksportija säilitab artikli 15 lõikes 3 kirjeldatud dokumente vähemalt kolm aastat.”

5. Koostöölepingu V lisa protokoli nr 1 artikkel 15 „Liikumissertifikaadi EUR.1 väljaandmise kord” näeb ette:

7. Koostöölepingu V lisa protokoli nr 1 artikkel 32⁷ „Päritolutõendi õigsuse kontroll”, näeb ette:

„1. Liikumissertifikaadi EUR.1 annab ekspordiriigi toll välja eksportija või tema vastutusel

„1. Päritolutõendite õigsust uuritakse tagantjärele pisteliselt või siis, kui impordiriigi

6 – Mis sisaldub koostöölepingu V lisa protokoli nr 1 IV jaotises „Päritolutõend”.

7 – Mis sisaldub koostöölepingu V lisa protokoli nr 1 V jaotises.

tollil on põhjust kahelda nende dokumentide ehtsuses, asjakohaste toodete päritolustaatuses või käesoleva protokolliga muude nõuete täitmises.

muust artiklis 6 osutatud riigist pärinevana ja kas need vastavad käesoleva protokolliga muudele nõuetele.

2. Lõike 1 rakendamisel tagastab impordiriigi toll ekspordiriigi tollile liikumissertifikaadi EUR.1, arve, kui see on esitatud, ja arvedeklaratsiooni või nende dokumentide koopiad, esitades vajaduse korral järelkontrolli põhjused. Järelkontrollitaotluse põhjendusena edastatakse kõik dokumendid ja teave, mille põhjal võib oletada, et päritolutõendis esitatud andmed on valed.

3. Ekspordiriigi toll kontrollib päritolutõendite õigsust. Selleks on tollil õigus nõuda mis tahes tõendeid ja vaadata üle eksportija raamatupidamine või teha muid vajalikke kontrollimisi.

[...]

5. Kontrolli tulemustest teatatakse kontrolli taotlenud tolliasutusele niipea kui võimalik. Nendest tulemustest peab selguma, kas dokumendid on ehtsad, kas asjakohaseid tooteid võib käsitleda AKV riikidest või mõnest

[...]

7. Kui kontrollimisest või muust olemasolevast teabest nähtub, et käesoleva protokolliga sätteid on rikutud, uurib AKV riik asja ise või ühenduse taotlusel või korraldab asja uurimise vajaliku kiirusega, et selliseid rikkumisi tuvastada ja ära hoida, kusjuures ta võib kutsuda ühendust osalema asja uurimises.”

8. Tolliseadustiku artikkel 220 näeb ette:

„1. Kui tollivõlast tuleneva maksusumma kohta ei ole arvestuskannet tehtud kooskõlas artiklitega 218 ja 219 või kanne on tehtud tollivõla tekkimisel seaduse alusel tasumisele kuuluva tollimaksu summast väiksema summa kohta, tehakse tasumisele kuuluva või tasuda jääva tollimaksu summa kohta arvestuskanne kahe päeva jooksul alates kuupäevast, kui toll olukorrast teada saab ning kui tollil on võimalik tollivõla tekkimisel tasumisele kuuluv maksusumma välja arvutada ja võlgnik määrata (järelarvestuskanne). Tähtaega võib kooskõlas artikliga 219 pikendada.

2. Välja arvatud artikli 217 lõike 1 teises ja kolmandas lõigus nimetatud juhtudel, ei tehta järeларvestuskannet, kui:

a) [...]

b) tasumisele kuuluva tollimaksu summa kohta ei ole tehtud arvestuskannet tolli eksimuse tõttu, mida ei oleks olnud võimalik avastada tasumise eest vastutaval isikul, kes toimis heauskselt ja järgis kõiki kehtivaid sätteid tollideklaratsiooni kohta.

Kui sooduskohtlemine on kaubale määratud halduskoostöö süsteemi alusel, milles osalevad kolmanda riigi asutused, loetakse nende asutuste väljaantud ebaõigeks osutunud sertifikaat eksimuseks, mida ei oleks olnud võimalik esimese lõigu kohaselt avastada.

Ebaõige sertifikaadi väljaandmist ei loeta eksimuseks, kui sertifikaat põhineb eksportija esitatud ebaõigetel asjaoludel, välja arvatud juhul, kui on ilmne, et sertifikaadi väljaandnud asutused olid või oleksid pidanud olema teadlikud, et kaup ei vasta sooduskohtlemise kohaldamise tingimustele.

Vastutav isik võib toetuda heausksusele, kui ta saab tõendada, et on asjaomaste kaubandustoimingute ajal nõuetekohaselt hoolitsenud selle eest, et kõik sooduskohtlemise kohaldamise tingimused oleksid täidetud.

Vastutav isik ei saa toetuda heausksusele, kui Euroopa Komisjon on Euroopa [Liidu] Teatajas avaldanud teatise, kus avaldatakse kahtlust, kas abisaav riik kohaldab sooduskohtlemist nõuetekohaselt;

c) kooskõlas komiteemenetlusega vastuvõetud sätetega ei pea toll järeларvestuskannet tegema teatavast summast väiksema tollimaksu summa kohta.”

III. Vaidlus põhikohtuasjas ning esitatud eelotsuseküsimused

9. Afasia Knits Deutschland GmbH (edaspidi „Afasia”) kuulub Hongkongis asuva peakorteriga äriühingute kontserni, kes on asutanud Jamaicaal äriühingud, kus toodetakse Hiina Rahvavabariigi (edaspidi „Hiina”) päritolu materjalidest tekstiiltooteid ja

eksporditakse need liitu. Aastal 2002 ostis Afasia mitu partiid tekstiiltooteid ühelt neist Jamaica äriühingust, nimelt äriühingult ARH Enterprises Ltd (edaspidi „ARH”). Afasia lasi need tekstiiltooted liitu vabasse ringlusse, deklareerides päritoluriigiks Jamaica ning esitades koostöölepingu alusel vastavad liikumissertifikaadid EUR.1 maksumääraga „maksuvaba”.

järelduse, et välja antud liikumissertifikaadid on küll autentsed, kuid kauba tõendatava päritolu osas ebaõiged ning seetõttu kehtetud. Jamaica tollile kinnitasid kontrolli teostajad siiski, et ta oli toimunud heauskselt ja nõuetekohase hoolsusega.

10. Eeskirjade eiramise kahtluse tõttu komisjoni (Euroopa Pettustevastane Amet, edaspidi „OLAF”) poolt läbi viidud uurimise käigus Jamaicaal 2005. aasta märtsis teostati kõigi 2002.–2004. aastal välja antud liikumissertifikaatide kontroll. Seejuures tuvastati, et Jamaica eksportijad (sealhulgas ARH) on rikkunud koostöölepingu sätteid, sest eksporditud tooted ei olnud – nagu sätestavad päritolutingimused – toodetud üksnes Hiina päritolu lõngast, vaid suurem osa või kõik liitu eksporditud kaubad olid toodetud kas Hiinast pärit kootud valmisdetailidest või oli tegemist Hiinast pärit valmis tekstiiltoodete reekspordiga. Arvestades seda, et üksikud lõngapartiid olid pärit Hiinast, võib eeldada, et osa liitu eksporditud kaubast oli toodetud sellest lõngast; sel viisil toodetud kaupade täpset kogust ei suutnud eksportijad siiski tõendada. Jamaica eksportijad esitasid komisjoni hinnangul liikumissertifikaatide EUR.1 väljastamise taotlustes ebaõiged andmeid liitu eksporditava kauba päritolu kohta, mida Jamaica ametiasutustel oli kauba päritolu oskusliku varjamise tõttu raske avastada. Jamaica toll tegi sellest

11. Uurimise tulemuste ja nendest tehtud järelduste kohta koostati 23. märtsi 2005. aasta aruanne, mille allkirjastasid missioonil osalejad ja Jamaica valitsuse esindajana välisministeeriumi ja väliskaubanduse ministeeriumi alaline sekretär.

12. Hauptzollamt Hamburg-Hafen algatas imporditollimaksu tollivormistustjärgse sissenõudmise.

13. Selle peale pärast vaide rahuldamata jätmist esitatud Afasia kaebuse alusel tühistas Finanzgericht Hamburg maksuotsuse ja otsustas, et imporditud kauba kohta esitatud liikumissertifikaate ei ole ettenähtud korras kehtetuks tunnistatud. Finanzgericht Ham-

burg leidis, et vaidlusaluseid kauba liikumissertifikaate ei saa pidada kehtetuks, sest nende järelkontrolli tulemus ei põhine – nagu näeb ette koostöölepingu V lisa protokoll nr 1 artikkel 32 – Jamaica tollile esitatud järelkontrollitaotlusel ja läbiviidud kontrolli tulemustel, vaid ühenduse (OLAF) kontrollmissiooni käigus läbiviidud kontrolli tulemustel. Kohus märkis, et asjaomane 23. märtsi 2005. aasta aruanne on koostatud Euroopa Komisjoni päisega kirjalangil ja kannab pealkirja „Kontrollmissiooni tulemused“; seega ei ole tegemist Jamaica valitsuse järeldustega, kuigi dokumendile on alla kirjutanud ka välisministeeriumi ja väliskaubanduse ministeeriumi alaline sekretär.

14. Eelotsusetaotluse esitanud kohus kaldub seevastu arvama, et Jamaica tolli välja antud liikumissertifikaatide järelkontroll ja selle tulemused on koostöölepingu V lisa protokoll nr 1 artikliga 32 kooskõlas. Uurimise, kas protokoll nr 1 sätetest on kinni peetud, võib ekspordiriik läbi viia omal algatusel või liidu taotlusel (protokoll nr 1 artikli 32 lõige 7). Sellise taotluse võib esitada ka komisjon (OLAF). Ühenduse missioon Jamaical viidi läbi OLAF-i poolt sealse välisministeeriumi ja väliskaubanduse ministeeriumi kutsel, et koordineerida üheksas liikmesriigis algatatud rikkumiste väljaselgitamist haldus- ja uurimiskoostöö raames. Samuti ei tohiks asjaolu, et uurimise teostas peamiselt komisjon (OLAF) ja Jamaica toll osutas ainult ametialast abi, rääkida selle vastu, et Jamaica

ametiasutused tunnistasid kõnealused kaupade liikumissertifikaadid EUR.1 sisuliselt kehtetuks.

15. Kui liikumissertifikaadid EUR.1 tunnistatakse järelkontrolli alusel vastavalt koostöölepingu V lisa protokollile nr 1 kehtetuks, siis on eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul tolliseadustiku artikli 220 lõikes 1 sätestatud tingimused täidetud ning erinevalt Finanzgericht Hamburgi otsusest on kaheldav, kas Afasia võib tugineda õiguspärase ootuse kaitsele vastavalt tolliseadustiku artikli 220 lõike 2 punktile b. Finanzgericht Hamburg leidis, et järelkontrolli tulemused ei põhine konkreetsetel kauba liikumissertifikaatidel, seega ka mitte Afasiale kauba impordiks välja antud sertifikaatidel, kuna Jamaical töödeldi ka teatud, olgugi et väike kogus Hiina päritoluga lõnga, mistõttu on vähemalt võimalik, et vaidlusalune Afasia poolt imporditud kaup vastas päritolureeglitele.

16. Lisaks leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et madalama astme kohtu seisukoht, mille kohaselt Afasia võib igal juhul tugineda õiguspärase ootuse põhimõttele

tolliseadustiku artikli 220 lõike 2 punkti b alusel, kuna missioonil läbiviidud uurimise tulemustest ei ilmne, et ebaõiged kauba liikumissertifikaadid põhinevad eksportija esitatud ebaõigetel andmetel, rajaneb liidu õiguse kaheldaval tõlgendamisel.

17. Tekkinud olukorras otsustas Bundesfinanzhof 29. juunil 2010. aastal menetluse peatada ning esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

2. Kui vastus esimesele küsimusele on jaatav, siis kas sellisel juhul nagu käesolevas põhikohtuasjas, kus teatud ajavahemikus väljastatud sertifikaadid, mille alusel võib kohaldada kaupade suhtes sooduskohtlemist, on ekspordiriigi poolt kehtetuks tunnistatud, kuna kaupade päritolu ei leidnud järelkontrolli käigus kinnitust, kuid ei saa siiski välistada, et osa eksportitavast kaubast vastas päritolutingimustele, võib tollimaksu tasumise eest vastutav isik tugineda nõukogu 12. oktoobri 1992. aasta määruse (EMÜ) nr 2913/92, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik, artikli 220 lõike 2 punkti b teise ja kolmanda lõigu alusel õiguspärase ootuse kaitsele ning väita, et tema esitatud sertifikaadid, mille alusel võib kohaldada kauba suhtes sooduskohtlemist, võisid olla õiged ja põhinesid seega eksportija esitatud õigetel asjaoludel?"

„1. Kas ühelt poolt Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna riikide rühma ning teiselt poolt Euroopa Ühenduse ja selle liikmesriikide vahelise koostöölepingu [V lisale lisatud] protokoll nr 1 artikliga 32, milles määratletakse „päritolustaatusega toodete” mõiste ja halduskoostöö meetodid, on kooskõlas, kui Euroopa Komisjon teostab väljastatud päritolutõendite järelkontrolli ekspordiriigis peamiselt ise, olgugi et sealsete ametiasutuste kaasabil, ja kas on tegemist kontrolli tulemusega nimetatud sätete tähenduses, kui komisjoni kontrolli sel viisil saadud tulemused on vormistatud aruandes, millele on alla kirjutatud ka ekspordiriigi valitsuse esindaja?

IV. Menetlus Euroopa Kohtus

18. Kirjalikud seisukohad on esitanud Afasia, Itaalia ja Tšehhi valitsused ning komisjon. Afasia ja komisjon esitasid suuliselt oma seisukohti 7. juulil 2011 peetud kohtuistungil.

V. Hinnang

liikumissertifikaatide EUR.1 kehtetuks tunnistamise õigusparasuses.

A. Esimene küsimus

19. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu esimene küsimus keskendub komisjoni / Pettustevastase Ameti (OLAF) osaluse määrale põhikohtuasjas käsitletavate tekstiiltoodete päritolutoendite järelkontrollil ning sellele, kas komisjoni Jamaica missiooni⁸ 23. märtsi 2005. aasta aruanne või protokoll, mis oli Euroopa Komisjoni / Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) päiseга kirjaplangil ning mille allkirjastasid esiteks Jamaica valitsuse nimel välisministeeriumi ja väliskaubanduse ministeeriumi alaline sekretär ja teiseks mitmed isikud Euroopa Komisjoni / Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) ning liikmesriikide nimel (edaspidi „ühisprotokoll“) oli kooskõlas koostöölepingu V lisa protokoll nr 1 artikliga 32. Eelotsusetaotluse ning Euroopa Kohtu toimiku põhjal on selge, et on tekkinud kahtlused põhikohtuasjas käsitletavate tekstiiltoodete partiide päritolusertifikaatide järelkontrolli õigusparasuses ning nende tekstiiltoodetega seotud

20. Koostöölepingu kohaselt kohaldatakse Jamaica päritolu tekstiiltoodete suhtes sooduskohndemist ning nad on seega liitu impordimisel vabastatud tollimaksudest, kui esitatakse muu hulgas liikumissertifikaat EUR.1.⁹ Koostöölepingu V lisa protokollis nr 1 on määratletud mõiste „päritolustaatusetega tooted“ ning kehtestatud halduskoostöö süsteem mh liidu ja tema liikmesriikide ning AKV riikide vahel. See süsteem tugineb nii ülesannete jaotusele kui ka asjaomaste liikmesriikide ja asjaomase AKV riigi ametiasutuste vastastikusele usaldusele.¹⁰

21. Koostöölepingu V lisa protokoll nr 1 artikli 15 kohaselt vastutavad liikumissertifikaadi EUR.1 väljaandmise ja põhikohtuasjas käsitletavate tekstiiltoodete päritolu kontrollimise eest Jamaica ametiasutused. Impordiliikmesriigi ametiasutused peavad aktsepteerima tekstiiltoodete Jamaica päritolu kinnitavate liikumissertifikaatide EUR.1 kehtivust.¹¹ Lisaks on koostöölepingu V lisa

8 – Märjiks, et sellised missioonid ei ole ebatavalised. Vt nt Euroopa Kohtu 14. mai 1996. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-153/94 ja C-204/94; Faroe Seafood jt (EKL 1996, lk I-2465, punkt 16); Euroopa Kohtu 17. juuli 1997. aasta otsus kohtuasjas C-97/95; Pascoal & Filhos (EKL 1997, lk I-4209, punkt 15 jj) ning 1. juuli 2010. aasta otsus kohtuasjas C-442/08: komisjon vs. Saksamaa (EKL 2010, lk I-6457, punkt 30).

9 – Vt koostöölepingu V lisa protokoll nr 1 artikkel 14.

10 – Vt analoogia alusel eespool 8. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus komisjon vs. Saksamaa punkt 70, ja 9. veebruari 2006. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-23/04 - C-25/04: Sfakianakis (EKL 2006, lk I-1265, punkt 21).

11 – Vt analoogia alusel eespool 8. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus komisjon vs. Saksamaa, punkt 73, ning eespool 10. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Sfakianakis, punkt 37.

protokoll nr 1 artikli 32 kohaselt just Jamaica ametiasutuste vastutusel järelkontroll selle üle, kas päritolueeskirju on järgitud. Samuti peavad impordiliikmesriigi ametiasutused aktsepteerima Jamaica ametiasutuste poolt järelkontrolli käigus tehtud järeldusi.¹² See tõttu on selge, et vastavalt koostöölepingu V lisa protokollile nr 1 on eksportiva AKV riigi ametiasutustel komisjoni või impordiliikmesriigiga võrreldes paremad võimalused kontrollida vahetult faktilisi asjaolusid, mis tõendavad asjaomase kauba päritolu.¹³

ja kas asjakohaseid tooteid võib käsitleda AKV riikidest pärit toodetena.

22. Koostöölepingu V lisa protokoll nr 1 artikli 32 lõike 1 kohaselt viiakse päritolutõendite järelkontroll läbi pisteliselt või siis, kui impordiriigi tollil tekib põhjendatud kahtlus muu hulgas kõnealuste toodete päritolustaatuses. Lisaks tuleb koostöölepingu V lisa protokoll nr 1 artikli 32 lõike 5 kohaselt järelkontrolli taotlenud tolli võimalikult kiiresti teavitada järelkontrolli tulemustest. Tulemustest peab selguma, kas dokumendid on ehtsad

23. Koostöölepingu V lisa protokoll nr 1 artikli 32 lõikes 7 on ette nähtud lisamenetlus nii selle protokoll rikkumiste tuvastamiseks kui ka ärahoidmiseks. Artikli 32 lõike 7 kohaselt võib olemasoleva teabe alusel läbi viia uurimise, kui see teave viitab, et koostöölepingu V lisa protokoll nr 1 sätteid on rikutud.¹⁴ Lisaks on artikli 32 lõike 7 kohaselt selge, et AKV riigil on õigus ise asja uurida või leppida kokku uurimise korraldamises tema eest, et selliseid rikkumisi ära hoida. Lisaks võib AKV riik sama sätte kohaselt kutsuda liitu osalema sellises uurimises.

24. Koostöölepingu V lisa protokoll nr 1 artikli 32 lõikes 7 ei sisaldu sätteid selle kohta, millises vormis tuleb selle sätte alusel läbi viidud uurimise tulemused esitada, et need

12 – Vt analoogia alusel eespool 8. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus komisjon vs. Saksamaa punkt 73.

13 – Vt analoogia alusel eespool 8. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus komisjon vs. Saksamaa punkt 71.

14 – Uurimine ei põhine seega tingimata juhuslikul järelkontrollil või impordiriigi ametivõimude taotlusel toimival järelkontrollil.

oleksid impordiliikmesriigi ametiasutustele siduvad. Seetõttu ma leian, et sellistel asjaoludel ei saa nõuda kindlat vormi, mille alusel impordiliikmesriigi ametiasutused võiksid algatada tollimaksu sissenõudmise menetluse.¹⁵ Vorminõuete puudumine ei tähenda siiski, et tulemused ei peaks vastama teatavatele miinimumstandarditele, et nad oleksid impordiliikmesriigi ametiasutustele siduvad. Seega, ehkki protokoll nr 1 artikli 32 lõige 5 ei sätesta samuti kindlat vormi, milles järelkontrolli nõudnud ametiasutus tuleb selle sätte kohaselt tulemustest teavitada, peab neist tulemustest selgelt ilmnema muu hulgas see, kas asjaomaseid tooteid saab käsitleda pärinevatena AKV riigist. Olen seisukohal, et artikli 32 lõiget 7 tuleb tõlgendada nii, et sellest tuleneb õiguskindluse ja vastastikuse koostöö huvides analoogiline selguse kohustus.¹⁶

25. Ma leian, et impordiliikmesriigi ametivõimud võivad vastavalt koostöölepingu V lisa protokoll nr 1 artikli 32 lõikele 7 kolmandate osapoolte poolt – peale AKV ametivõimude – läbi viidud uurimise alusel nõuda tollimaksu tasumist ainult siis, kui uurimise tulemustest ilmneb selgelt, et asjaomaseid tooteid ei saa pidada AKV riigist pärinevateks toodeteks ning et see riik teavitab üheselt kirjalikult, et ta on need tulemused vastu võtnud kui enda omad. Kirjalik omaksvõtt või kinnitus peab minu hinnangul olema kuupäevastatud ning asjaomase AKV riigi nimel allkirjastatud.

26. Põhikohtuasja asjaolude osas ma leian, et koostöölepingu V lisa protokoll nr 1 artikli 32 lõike 7 kohaselt ei puutu asjasse, kas komisjon/OLAF võttis sisuliselt omal algatusel, ehkki Jamaica ametivõimude kaasabil, selles riigis ette päritolutõendite järelkontrolli, kui Jamaica leppis kokku uurimise teostamises komisjoni/OLAFi poolt ning võttis sellise uurimise tulemused vastu kui enda omad.

15 – Vt analogia põhjal eespool 8. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Pascoal & Filhos. Euroopa Kohus leidis selles kohtuasjas, et impordiriigi ametiasutusele ekspordiriigi ametiasutuse poolt saadetud teadet sertifikaadi EUR.1 järelkontrolli kohta, milles viimati nimetatud asutus pelgalt kinnitas, et kõnealune sertifikaat oli välja antud ebakorrektselt ning tuleks seetõttu kehtetuks tunnistada, ilma et oleks üksikasjalikult välja toodud sellist kehtetuks tunnistamist õigustavaid aluseid, tuleb esiteks pidada kontrolli tulemuks selles kohtuasjas asjakohaste õigusnormide tähenduses ning teiseks on impordiriigi ametiasutusel õigus algatada tasumata tollimaksu sissenõudmismenetlus ainuüksi sellise teate alusel, püüdmata tuvastada imporditud kauba tegelikku päritolu.

16 – Vt ka eespool 8. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus komisjon vs. Saksamaa, punkt 78. Selles kohtuasjas märkis Euroopa Kohus, et pärast teatavate liikmesriikide ja komisjoni nõutud järelkontrolli *märkisid* Ungari ametivõimud oma 26. mai 1998. aasta kirjas *selgelt*, et Saksamaale imporditud nende sõidukite puhul, mis olid välja toodud lisatud dokumentides ja failides, ei olnud kinni peetud päritolureeglitest, mistõttu oli impordiriigi ametiasutustel *piisavalt infot järeldamiseks, et kõnealused sertifikaadid on kehtetuks tunnistatud* (kohtujuristi kursiiv).

27. Vastavalt ühisprotokollile teostas OLAF ühenduse haldus- ja uurimiskoostöö missiooni Jamaicaile „pärast Jamaica välisministeeriumi ja väliskaubanduse ministeeriumi

kutset”, „eesmärgiga kontrollida vastavaid ekspordipartiisid Jamaicaalt ühendusse”. Ühisprotokollis märgitakse, et Jamaica „välisministeerium ja väliskaubanduse ministeerium, tolliamet, kaubandusamet ning Jamaica Promotion Corporation (JAMPRO) tegid kontrollimenetluses täielikult koostööd vastavalt Cotonou lepingu protokollile nr 1.” Lisaks, „[s]aatsid ühenduse meeskonda visiitidel äriühingute käitistesse välisministeeriumi ja väliskaubanduse ministeeriumi ning vastavad vabamajandustsooni ametiisikud.” Lisaks märgitakse ühisprotokollis, et kontrollimise alusel järelduste tegijateks olid Jamaica valitsuse esindajad ja OLAF. Samuti rõhutaksin, et lisaks ülevaatele „ühise kontrollimise”¹⁷ kohta ja nende alusel tehtud ühistele järeldustele, on ühisprotokollis märgitud, et „Jamaica tolliamet järeldab seetõttu, et alates 1. jaanuarist 2002 kuni käesoleva ajani välja antud liikumissertifikaadid EUR.1, mis puudutavad käesoleva uurimise esemeks olevaid kaubapartiisid, on ehtsad, ent sellest hoolimata ebaõiged asjaomaste kaupade päritolustaatuse osas ja sellest tulenevalt kehtetud”.

28. Seega nähtub ühisprotokollist – kui eelotsusetaotluse esitanud kohus ei tuvasta teisiti – et Jamaica leppis kõnealuse uurimise läbiviimises OLAF-iga kokku ning et Jamaica

ametivõimud teatavas ulatuses osalesid selles uurimises ning lõpuks võtsid uurimise tulemused täielikult vastu kui enda omad. Lisaks – kui eelotsusetaotluse esitanud kohus ei tuvasta teisiti – näib Jamaica tolliasutus olevat üheselt märkinud, et alates 1. jaanuarist 2002 kuni 23. märtsini 2005 seoses põhikohtuasjas käsitletavate tekstiiltoodete partiidega välja antud liikumissertifikaadid EUR.1 olid kehtetud.

29. Ühisprotokolli allkirjastas Jamaica valitsuse esindajana välisministeeriumi ja väliskaubanduse ministeeriumi alaline sekretär. Asjaolu, et ühisprotokolli on samuti allkirjastanud mitmed isikud Euroopa Komisjoni / Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) ja liimesriikide nimel ning et see on Euroopa Komisjoni / Euroopa Pettustevastase Ameti päisega kirjalangil, ei vähenda ega mõjuta minu hinnangul mingil viisil Jamaica valitsuse nimel ühisprotokolli allkirjastanud välisministeeriumi ja väliskaubanduse ministeeriumi alalise sekretäri allkirja pädevust.

30. Märgiksin, et samuti on Afasia väitnud, et välisministeeriumi ja väliskaubanduse ministeeriumi alaline sekretär tegutses Jamaica

17 – Ühisprotokollis kasutatud mõiste.

seaduse kohaselt *ultra vires*.¹⁸ Eelotsusetaotluses ei ole midagi, mis viitaks sellele, et alaline sekretär tegutses väljaspool oma pädevusala ning et tal ei olnud volitusi ühisprotokollis sisu osas Jamaica nimel siduvaid kohustusi võtta. Lisaks, arvestades et koostöölepingu V lisa protokollis nr 1 artikli 32 lõikes 7 ei viidata ühelegi kindlale organile vaid nimetatakse lihtsalt AKV riiki, tuleb küsimus, milline riigiorgan või -asutus võib selle sätte kohaselt AKV riiki siduvalt esindada, lahendada vastavalt selle riigi õigusele ning see ei ole ühenduse õiguse küsimus.¹⁹ Kui liikmesriigi tolliasutus nõuab sisse tollimaksu dokumendi alusel, mille on allkirjastanud isik, kellel näib olevat usutav volitus AKV riiki siduvalt esindada, ning tolliasutusele ei ole sissenõudmise ajal teada, et allkirjastaja tegutses *ultra vires*, on selline sissenõudmine minu hinnangul liidu õiguse kohaselt kehtiv. Leian, et selliste väidetavalt *ultra vires* toimingute eest võimalike hüvitusnõuete esitamisel tuleb lähtuda kõnealuse AKV riigi seadustest.

31. Minu hinnangul – kui eelotsusetaotluse esitanud kohus ei tuvasta teisiti – on ühisprotokollis sisu ja esitusviisi piisavalt selged, et ei saa olla õiguspärast kahtlust Jamaica ning eriti Jamaica tolliasutuse õigusliku seisukoha osas, mis puudutab liikumissertifikaatide EUR.1 kehtetust ning fakte ja asjaolusid, millest tulenevalt nad sellisele seisukohale asusid. Seetõttu leian, et õiguskindluse põhimõtet on järgitud. Minu hinnangul oleks tegemist äärmise formalismiga ja vastastikuse koostöö põhimõtte rikkumisega, kui AKV riigilt või tema tolliasutuselt nõutaks liikmesriigi tolliasutuse teavitamist koostöölepingu V lisa protokollis nr 1 artikli 32 lõike 7 alusel läbi viidud uurimise tulemustest vahetult kindlas vormis dokumendiga. Selline tarbetult jäik lähenemine, mida koostöölepingu V lisa protokollis nr 1 artikli 32 lõikega 7 ei ole ette nähtud, võib kahjustada koostöölepingu V lisa protokolliga nr 1 muu hulgas liidu ja tema liikmesriikide ning AKV riikide vahel sisse seatud halduskoostöö süsteemi.

18 – Afasia väidab, et ainult tööstuse, investeringute ja kaubanduse minister ja Trade Board Limited võivad teha selliseid otsuseid.

19 – Märkisin, et näiteks koostöölepingu V lisa protokollis nr 1 artikli 32 lõikes 3 viidatakse konkreetselt „ekspordiriigi tolliasutusele”. Selline viide puudub selgelt artikli 32 lõikes 7, mis viitab „AKV riigile” ning minu hinnangul on see sõnastatud sellisel viisil selleks, et kajastada koostöölepingu poolte eesmärki.

32. Seetõttu ma leian, et koostöölepingu V lisa protokollis nr 1 artikli 32 lõike 7 kohaselt võib komisjon teostada päritolutoendite järelkontrolli eksportivas AKV riigis, kui see AKV riik on leppinud kokku või esitanud kutse, et komisjon teostaks järelkontrolli tema eest, ning kõnealune AKV riik on kuupäevastatud

ja usutavasti seda riiki esindava isiku poolt allkirjastatud kirjalikus dokumendis selgelt avaldanud, et ta on järelkontrolli tulemused kinnitanud ja seega vastu võtnud kui enda omad. Need tulemused võib impordiliikmesriigi tolliasutusele edastada komisjon.

puuduvad tõendid kõikide asjaomaste kaupade päritolu kohta.

B. *Teine küsimus*

33. Juhuks, kui esimesele küsimusele vastatakse jaatavalt, on Bundesfinanzhof esitanud Euroopa Kohtule ka teise küsimuse, mis puudutab tolliseadustiku artikli 220 lõike 2 punkti b tõlgendust. See küsimus tuleneb asjaolust, et kuivõrd Hiinast väikeseid lõngapartiisid tarniti, võivad mõned liitu eksporditud kaubad olla toodetud sellest lõngast ja seega Jamaica päritoluga ning kuuluda sooduskohtlemisele. Samas ei olnud eksporditajad võimelised järelkontrolli käigus tõendama sellisel viisil toodetud kauba täpset hulka. Teine küsimus puudutab importija õiguspärase ootuse ulatust vastavalt tolliseadustiku artikli 220 lõike 2 punktile b olukorras, kus

34. Afasia leiab, et vastupidiste tõendite puudumisel tuleb liikumissertifikaadid EUR.1 ning nende aluseks olevad eksporditaja poolt esitatud asjaolud lugeda õigeks. Importija ei pea tolliseadustiku artikli 220 lõike 2 punkti b teise ja kolmanda lõigu kohaselt maksma tollimaksu, kui kauba päritolu ei olnud võimalik tuvastada järelkontrolli käigus ning ei saa välistada, et teatavad eksporditud kaubad vastavad päritolureeglitele. Afasia leiab, et Hauptzollamt Hamburg-Hafen peab tõendama, et ARH esitas ebaõiged deklaratsioonid iga eksporditud kaubapartii kohta. Afasia väidab, et selle põhjuseks, miks tolliasutus ei suutnud hankida päritolutõendeid, ei olnud ARHi hooletus. ARH-i käitised hävisid orkaanis 2004. aastal. Sellise vääramatu jõu esinemisel on tõendamiskoormis endiselt tolliasutusel.

35. Tšehhi valitsus leiab, et sellises asjas nagu põhikohtuasjas käsitletav, kus ekspordiriigi poolt välja antud soodussertifikaadid on tunnistatud kehtetuks, kuna kaupade päritolu ei olnud võimalik järelkontrolli käigus kinnitada, kuid ei saa välistada, et teatavad kaubad

vastavad päritolureeglitele, võib tollimaksumis kohustuslane tugineda õiguspärase ootuse põhimõttele vastavalt tolliseadustiku artikli 220 lõike 2 punkti b teisele ja kolmandale lõigule ainult siis, kui siseriiklik kohus leiab, et suutmatus kauba päritolu tuvastada ei tulene eksportija kohustuste rikkumisest, ning tolliasutus ei ole esitanud muid tõendeid, mis tõendavad eksportija poolt ebaõigete asjaolude esitamist. Eksportija ei ole rikkunud oma kohustust säilitada kauba päritolu puudutavaid dokumente, kui need dokumendid hävisid loodusõnnetuses.

kindlaks teha seda, kellel on tõendamiskohustus sellisel juhul nagu põhikohtuasjas käsitletav, kus teatava aja jooksul välja antud liikumissertifikaadid tunnistati kehtetuks, kuna kauba päritolu ei suudetud järelkontrolli käigus tuvastada, kuid ei saa välistada, et osa eksporditud toodetest vastas päritolureeglitele, ning importija väidab, et sooduspäritolu sertifikaadid, mis tema puhul esitati, olid võib-olla õiged, kuna nad põhinesid eksportija poolt asjaolude õigel esitamisel.

36. Itaalia valitsus leiab, et kui OLAF-i uurimine ei suuda kinnitada kauba sooduspäritolu ning isegi kui ei saa välistada, et osa kaubast võib päritolureeglitele vastata, ei või importija tugineda tolliseadustiku artikli 220 lõike 2 punkti b teises ja kolmandas lõigus sätestatud õiguspärase ootuse põhimõttele ja väita, et tema puhul on päritolusertifikaadid õiged.

38. Komisjon väidab, et sellisel juhul on importija või siis eksportija ning mitte tolliasutus kohustatud tõendama sertifikaatide õigsust. Tõendamiskohustust tuleb kohaldada arvestades koostöölepingu V lisa protokoll nr 1 artiklit 28, mis nõuab, et eksportija säilitaks asjaomaste toodete päritolu tõendavaid dokumente vähemalt kolm aastat. Komisjon leiab, et sellisel juhul nagu käesolev, kus importija kuulub samasse kontserni kui eksportija, hõlmab dokumentide säilitamise kohustuse mittetäitmine ning nende dokumentide kadumisest tulenev risk kontserni tervikuna. Komisjon leiab, et Afaasia väide, et ta ei saa dokumente esitada Jamaicat 2004. aastal tabanud orkaani tõttu, ei ole usutav. Kui importija väidab, et tema puhul esitatud päritolusertifikaadid olid võib-olla õiged ja põhinesid eksportija poolt asjaolude õigel esitamisel, on

37. Komisjoni arvates tuleb teine küsimus ümber sõnastada. Küsimusega püütakse

importijal tõendamiskoormis esitada tõendid, mis kinnitavad sertifikaatides sisalduvaid kinnitusi.

39. Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on järelkontrolli eesmärk kontrollida varem välja antud liikumissertifikaadis EUR.1 märgitud päritolu õigsust.²⁰ Kui liikumissertifikaadis EUR.1 märgitud kauba päritolu ei leia järelkontrolli käigus kinnitust, tuleb asuda seisukohale, et selle päritolu on teadmata ja et sertifikaat on sellele kaubale antud ning tariifset sooduskohtlemist selle suhtes kohaldatud ekslikult.²¹ Seega tuleb sellisel juhul sellelt kaubalt tasuda imporditollimaksu, mille tolliasutus võib sisse nõuda vastavalt tolliseadustiku artikli 220 lõikele 1.²²

40. Eelotsusetaotluse kohaselt võis põhikohu- tuasjas käsitletavatest tekstiiltoodetest väike osa vastata päritolureeglitele. Ent kuivõrd

need Jamaicaal toodetud tekstiiltoodet näivad olevat segatud mitte-Jamaica päritolu tekstiiltoodetega ning seega neist eristamatud, tuleb minu hinnangul järeldada, et ebaõiged liikumissertifikaadid EUR.1 on välja antud kõikide kõnealuste tekstiiltoodete osas.²³ Minu meelest tuleb tagasi lükata Afasia väide, et Hauptzollamt Hamburg-Hafen peab tõendama, et ARH esitas iga eksporditud kaubapartii kohta ebaõige deklaratsiooni. Tõendamiskoormis on ekspordijal, kes peab tõendama kõikide vajalike tõendavate dokumentide abil, millised tekstiiltoodete kaubapartiid on Jamaica päritolu.²⁴ Kui ekspordija ei suuda seda kohustust täita, tuleb põhimõtteliselt kõikidelt kõnealustelt tekstiiltoodete partiidelt tasuda imporditollimaksu, mille tolliasutus peab sisse nõudma vastavalt tolliseadustiku artikli 220 lõikele 1.

20 – 9. märtsi 2006. aasta otsus kohtuasjas C-293/04: Beemsterboer Coldstore Services (EKL 2006, lk I-2263, punkt 32).

21 – Vt 7. detsembri 1993. aasta otsus kohtuasjas C-12/92: Huygen jt (EKL 1993, lk I-6381, punktid 17 ja 18) eespool 20. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Beemsterboer Coldstore Services, punkt 34.

22 – Kohtuotsuses Huygen jt (viidatud 21. joonealuses märkuses) märkis Euroopa Kohus, et kui järelkontrolli tulemus on negatiivne, siis põhimõtteliselt on selle tavaliseks tagajärjeks importivale riigile, et ta nõuab importimise ajal mittemaksitud tollimaksu maksmist; vt punkt 19.

23 – Vt analoogia alusel kohtujurist Kokotti ettepanek eespool 20. joonealuses märkuses viidatud kohtuasjas Beemsterboer Coldstore Services, punktid 36–44. Selle ettepaneku kohaselt, kui järelkontrolliga ei ole võimalik üheselt kindlaks teha, kas vaidlusalused liikumissertifikaadid EUR.1 olid õiged või ebaõiged, tuleb asuda seisukohale, et asjaomane kaup on teadmata päritoluga ning et tegemist on ebaõige sertifikaadiga tolliseadustiku artikli 220 lõike 2 punkti b teise lõigu tähenduses. Segades Jamaica päritoluga tekstiiltoodet Hiina omadega ja muutes nad selle tõttu omavahel eristamatuks, on eksporditajad kõnealused tekstiiltoodet nii „ära rikkunud”, et põhimõtteliselt ja tõendite puudumisel Jamaica päritolu kohta konkreetsete tekstiiltoodete partiide osas, ei kuulu ükski tekstiiltoode sooduskohtlemisele.

24 – Vt analoogia alusel eespool 8. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Faroe Seafood jt, mille punktides 63 ja 64 Euroopa Kohus märkis, et kui Fääri päritolu garneele ja krevette käideldakse Fääri käitisel, mis samuti käitleb kolmandatest riikidest pärinevaid garneele ja krevette, peab ekspordija tõendama, esitades kõik kohased täiendavad dokumendid, et Fääri saartelt pärit garneelid ja krevetid olid füüsiliselt eraldatud muu päritoluga garneelidest ja krevetidest. Sellise tõenduse puudumisel ei saa neile garneelidele ja krevetitele enam omistada Fääri päritolu ning asjaomast sertifikaati EUR.1 tuleb pidada ebaõigesti antuks ning soodustariifi ebaõigesti kohaldatuks.

41. Tolliseadustiku artikli 220 lõikes 2 on kehtestatud mitu erandit artikli 220 lõikes 1 sätestatud sissenõudmise põhimõtte suhtes. Euroopa Kohus on märkinud, et impordi- või eksporditollimaksu tagasimaksimine või vähendamine, mida võidakse teha ainult teataval tingimustel ja konkreetselt ette nähtud juhtudel, on erand tavapärasest impordi- ja ekspordikorrast ning järelikult tuleb sellist tagasimaksmist või vähendamist reguleerivaid sätteid tõlgendada kitsalt. Kuna „heaüksus” on impordi- või eksporditollimaksude tagasimaksmise või vähendamise taotlemisel tingimus *sine qua non*, tähendab see, et antud mõistet tuleb tõlgendada selliselt, et tagasimaksmise või vähendamise juhtude arv on piiratud.²⁵

42. Tolliseadustiku artikli 220 lõike 2 punkti b kohaselt ei tee pädevad tolliasutused imporditollimaksude järelarvestuskannet vaid juhul, kui on täidetud kolm kumuleeruvat tingimust. Esiteks peab tollimaks olema jäänud kogumata pädeva ametiasutuse enda eksimuse tõttu, teiseks peab tema eksimus olema olnud selline, et seda ei olnud võimalik mõistlikult avastada heauskselt tegutseval

tasumise eest vastutaval isikul, ning lõpuks peab see isik olema järginud kõiki kehtivaid sätteid tollideklaratsiooni kohta.²⁶ Asjaomaste ettevõtjate õiguspärane ootus on seega teataval tingimustel kaitstud juhul, kui tegemist on kauba soodusstaatusega seonduvate tolliasutuse eksimustega.

43. Põhikohtuasjas käsitletakse esimest tingimust ning seega seda, kas saab väita, et tolliasutus on eksinud. Kui sertifikaadil EUR.1 märgitud kaupade päritolu ei leia järelekontrolli käigus enam kinnitust, tuleb nimetatud sertifikaati pidada „ebaõigeks sertifikaadiks” tolliseadustiku artikli 220 lõike 2 punkti b tähenduses²⁷ ning järeldada, et tolliasutus on eksinud.

44. Ent tolliseadustiku artikli 220 lõike 2 punkti b kolmanda lõigu kohaselt ei loeta tolliasutuse eksimuseks seda, kui tolliasutus on andnud liikumissertifikaadid EUR.1 välja eksportija esitatud ebaõige teabe alusel.

25 – Vt Euroopa Kohtu 1. oktoobri 2009. aasta määrus C-552/08 P: Agrar-Invest-Tatschl vs. komisjon (EKL 2009, lk I-9265, punkt 53 ja viidatud kohtupraktika).

26 – 3. märtsi 2005. aasta otsus kohtuasjas C-499/03 P: Biegi Nahrungsmittel ja Commonfood vs. komisjon (EKL 2005, lk I-1751, punkt 46).

27 – Eespool 20. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Beemsterboer Coldstore Services, punkt 35.

Sellistel juhtudel võib asjaomase tollimaksu sisse nõuda. Tõendamiskoormis on tolliasutusel, kes soovib tollimaksu sisse nõuda, ning see asutus peab esitama tõendid, et ebaõigete liikumissertifikaatide EUR.1 väljaandmise põhjuseks olid eksportija esitatud ebaõiged asjaolud.²⁸

liikumissertifikaadid EUR.1 põhinesid õigetest asjaoludel, maksu tasumise eest vastutaval isikul.²⁹

45. Koostöölepingu V lisa protokoll nr 1 artikli 28 lõikes 1 on kehtestatud eksportija kohustus säilitada kauba päritolu tõendavaid dokumente kolm aastat.

47. Minu hinnangul järeldub eelöeldust, et kui eksportija ei säilita dokumente, mis tõendavad kaua päritolu, siis ei või maksu tasumise eest vastutav isik, käesolevas asjas Afasia, tugineda tolliseadustiku artikli 220 lõike 2 punkti b teises ja kolmandas lõigus sätestatud õiguspärase ootuse põhimõttele lihtsalt väites, et osa kaubast võib ehk vastata päritolunõuetele ning saada kasu sooduskohtlemisest. Afasia peab esitama tõendid selle faktilise asjaolu tõenduseks.

46. Kui eksportija ei säilita hoolimata oma õiguslikust kohusest päritolustaatus tõendavaid kohaseid dokumente ning seetõttu on tolliasutusel võimatu esitada vajalikke tõendeid selle kohta, kas liikumissertifikaadid EUR.1 põhinesid eksportija esitatud õigetest või ebaõigetest asjaoludel, on tõendamiskoormis, et asjaomase kauba suhtes AKV riigi ametiasutuse poolt väljastatud

48. Euroopa Kohus märkis kohtuotsuses Huygen jt, et eksportija üksi on kohustatud valdama kauba päritolu tõendavaid dokumente.³⁰ Kui liikumissertifikaadi EUR.1 järelekontroll on võimatu vääramatult jõu ning seega ebatavaliste ja ettenägematute sündmuste tõttu, mis ei allu eksportija tahtele, ehkki ta on tegutsenud vajaliku hoolsusega, siis ei või imporditollimaksu sisse nõuda.³¹

28 – Eespool 20. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Beemsterboer Coldstore Services, punkt 39.

29 – Vt selle kohta eespool 20. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Beemsterboer Coldstore Services, punktid 40–46.

30 – Viidatud eespool 21. joonealuses märkuses, punkt 34.

31 – *Ibidem*, punkt 31.

49. Eelotsusetaotlusest ilmneb, et Afasia väidab, et Jamaical asunud asjakohased dokumendid läksid kaotsi orkaani tagajärjel, ning et selle väite suhtes ei ole vastuväiteid esitatud. Siseriikliku kohtu ülesandeks on tuvastada sellise väite usutavus ja see, kas dokumentide kaotamise asjaolude puhul on tegemist vääramatu jõuga ning kas eksportijal puudub igasugune mõistlik võimalus taastada duplikaatide või muude tõendite abil kõnealuste dokumentide sisu.

ülesanne kontrollida, kas ARH ja ka Afasia oleksid võimalised hankima sama kontserni teistelt äriühingutelt tõendeid, näiteks raamatupidamisdokumente, millest võib olla abi põhikohtuasjas käsitletavate tekstiiltoodete päritolu tuvastamisel.

50. Selles suhtes märgiksin, et vastavalt ühisprotokollile – kui eelotsusetaotluse esitanud kohus ei tuvasta teisiti – pärinesid ARH-i tarned³² väheste eranditega Hiinast. Hiinast tarnitud kaup arveldati Hong Kongis asuvate äriühingute kaudu, mis kuuluvad Afasia kontserni. Arvestades ilmselt väga tihedaid majanduslikke ja muid õiguslikke sidemeid Afasia kontserni kuuluvate äriühingute vahel,³³ on eelotsusetaotluse esitanud kohtu

51. Seetõttu leian, et kui eksportija ei säilita hoolimata oma õiguslikust kohustusest kauba päritolu tõendavaid kohaseid dokumente ning seetõttu on tolliasutusel võimatu esitada vastavalt tolliseadustiku artikli 220 lõike 2 punkti b teisele ja kolmandale lõigule vajalikke tõendeid selle kohta, kas selle kauba liikumissertifikaadid EUR.1 põhinesid eksportija poolt esitatud õigetel või ebaõigetel asjaoludel, ei või tollimaksu tasumise eest vastutav isik tugineda tolliseadustiku artikli 220 lõike 2 punkti b teises ja kolmandas lõigus sätestatud õiguspärase ootuse põhimõttele lihtsalt väites, et osa kaubast võib võibolla vastata päritolureeglitele. Kui tegemist ei ole vääramatu jõu olukorraga, peab see isik esitama tõendid selle kohta, et kõnealune kaup vastab päritolureeglitele.

32 – „st tekstiiltooted, sildid ja/või samalaadsed rõivaste valmistamiseks/viimistlemiseks mõeldud manused, masinad, sealhulgas varuosad [...]”

33 – Ühisprotokollist nähtavalt on kõigi Afasia kontserni äriühingute omanikuks kaks isikut.

VI. Ettepanek

52. Eelnevast tulenevalt teen Euroopa Kohtule ettepaneku vastata eelotsuse küsimustele, mille on esitanud Bundesfinanzhof (Saksamaa), järgmiselt:

1. Ühelt poolt Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna riikide rühma ning teiselt poolt Euroopa Ühenduse ja selle liikmesriikide vahelise koostöölepingu, millele on alla kirjutatud Cotonous 23. juunil 2000, V lisa protokoll nr 1 artikli 32 lõike 7 kohaselt võib Euroopa Komisjon teostada päritolutõendite järelkontrolli eksportivas AKV riigis, kui see AKV riik on leppinud kokku või esitanud kutse, et komisjon teostaks järelkontrolli tema eest, ning kõnealune AKV riik on kuupäevastatud ja usutavasti seda riiki esindava isiku poolt allkirjastatud kirjaliikus dokumendis selgelt avaldanud, et ta on järelkontrolli tulemused kinnitanud ja seega vastu võtnud kui enda omad. Need tulemused võib impordiliikmesriigi tolliasutusele edastada komisjon.
2. Kui eksportija ei säilita hoolimata oma õiguslikust kohustusest kauba päritolu tõendavaid kohaseid dokumente ning seetõttu on tolliasutusel võimatu esitada vastavalt nõukogu 12. oktoobri 1992. aasta määruse (EMÜ) nr 2913/92, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik, artikli 220 lõike 2 punkti b teisele ja kolmandale lõigule vajalikke tõendeid selle kohta, kas selle kauba liikumissertifikaadid EUR.1 põhinesid eksportija poolt esitatud õigetel või ebaõigetel asjaoludel, ei või tollimaksu tasumise eest vastutav isik tugineda tolliseadustiku artikli 220 lõike 2 punkti b teises ja kolmandas lõigus sätestatud õiguspärase ootuse põhimõttele lihtsalt väites, et osa kaubast võib võib-olla vastata päritolureeglitele. Kui tegemist ei ole vääramatu jõu olukorraga, peab see isik esitama tõendid selle kohta, et kõnealune kaup vastab päritolureeglitele.